

แนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี¹

Community Self-Management in Local Development Plan : The Study of Klongket
Subdistrict Administration Organization Khok Samrong District , Lopburi Province.

สุรเชษฐ์ เลี้ยงวงษ์²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์ดำเนินการในองค์ประกอบ
การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ.
โคกสำโรง จ.ลพบุรี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ. โคกสำโรง จ.ลพบุรี ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods)
ระหว่างเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือ การวิจัยเชิง
ปริมาณ ประชากร ได้แก่ ขนาดกลุ่มเป้าหมาย 20 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 50 คน รวมทั้งสิ้น 70 คน เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ทดสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ดัชนี
ความสอดคล้อง (Index of Consistency IOC) หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
คัดเลือกตัวชี้วัดที่เหมาะสม ตัดสินค่าดัชนีความสอดคล้องตามเกณฑ์ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิง
พรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการศึกษา
พบว่า 1) สภาพการณ์ดำเนินการในองค์ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่
เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ. โคกสำโรง จ.ลพบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ
พิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จะได้ดังนี้ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม, ด้านการจัดสรร
งบประมาณ, ด้านวิชาการและเครื่องมือในการจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่น, ด้านโครงสร้างการจัดบุคลากร
และการบริหารจัดการ, ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน 2) ระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการ
จัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาจากระดับ
ความเห็นด้วยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การแต่งตั้งตัวแทนประชาคมของชุมชน, การรวบรวมปัญหาความ
ต้องการในพื้นที่, การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือโครงการพัฒนาท้องถิ่น, การส่งเสริมและ
สร้างความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาในชุมชน, การนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ, การ
จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือโครงการพัฒนาท้องถิ่น

คำสำคัญ: การจัดการตนเองของชุมชน, การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระเรื่อง แนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ
อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการทวีปริญญาโท หลักสูตรทวีปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ABSTRACT

This research has the objectives of 1) to study the situation in the composition of local development plans. Including problems and obstacles that arose in the Khlong Ket Sub-District Administrative Organization, Khok Samrong District, Lopburi Province 2) to study the self-management approach of the community in developing the local development plan of the Khlong Ket Subdistrict Administrative Organization, Khok Samrong District Lopburi uses mixed methods between quantitative and quantitative research. (Quantitative Research) and Qualitative Research (Qualitative Research) is the research of population quantity, ie target group size 20 people, sample size 50 people, total 70 people. The research tool is questionnaire to test the quality of tools from experts. Using the Index of Consistency IOC to find the consistency between the question and the objective. Select the appropriate indicators. Judge the compliance index according to the criteria. The statistics for data analysis were descriptive statistics analysis such as percentage, mean and standard deviation. The results of the study showed that 1) the situation was carried out in the composition of the local development plan. Including problems and obstacles that occurred in the Khlong Ket Sub-District Administrative Organization, Khok Samrong District, Lopburi Province, the overall picture was at a moderate level. When considering each aspect in descending order, location and environment, budget allocation, academic and local development project development tools, structure, personnel organization and management, management Community participation and support 2) The level of opinion on the community self-management approach in developing local development plans. The overall picture is at the agree level. Considering the degree of consensus in descending order as follows: Appointment of community representatives, gathering of local needs problems, monitoring and evaluating local development plans or local development projects, promoting and building knowledge in Participation in solving community problems, implementing local development plans, developing local development plans or local development projects.

Keywords: community self-management, local development plan, local government organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การภาครัฐที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดเกี่ยวข้องกับผู้คนเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไป ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการพัฒนาตำบลในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีหน้าที่ที่ต้องดำเนินกิจกรรมในการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ และทางบก การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ ฯลฯ ในปัจจุบันการดำเนินงานโครงการพัฒนาท้องถิ่น พบว่าไม่ได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เนื่องด้วยอาจไม่ได้มีการประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาย่างตมผลึกเป็นข้อตกลงร่วมกัน ประกอบกับการที่ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารหรือความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเท่าที่ควร ทำให้กระบวนการจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นหรือแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่สามารถช่วยให้ได้แผนพัฒนาท้องถิ่นที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ในพื้นที่ตำบลคลองเกตุ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี พบว่า มีปัญหาการดำเนินโครงการพัฒนาท้องถิ่นเนื่องจากปัจจัยหลายด้าน อาทิเช่น การประชุมระดับย่อยของชุมชนที่ไม่ได้การตอบรับเท่าที่ควร เป็นการเสนอปัญหาที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริงของปัญหา ซึ่งบางครั้งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต้องดำเนินการจัดทำโครงการและเสนอปัญหาให้ประชาชนในท้องถิ่นรับทราบและลงประชามติเอง เพื่อให้เจ้าหน้าที่นำไปจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวในข้างต้น ทำให้เกิดผลที่ตามมาคือ เมื่อดำเนินโครงการไปแล้วนั้น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความต้องการประชาชนในพื้นที่ได้ตรงตามความต้องการอย่างแท้จริง ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาน้ำท่วมขังในหมู่บ้าน เกิดจากช่วงฤดูฝน มีฝนตกหนักทำให้น้ำไหลจากที่สูงลงที่ต่ำ ประกอบกับสภาพภูมิประเทศบางพื้นที่ในชุมชนเป็นที่ต่ำ ทำให้น้ำหลายจุดไหลมาท่วมขังในพื้นที่ เมื่อดำเนินโครงการพัฒนาไปแล้วพบว่าไม่ตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง บ้างก็ว่าไม่ได้รับรู้ข่าวสารการดำเนินโครงการพัฒนาไม่ได้รับโอกาสให้มีส่วนในการวางแผน การตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ติดตามผล ตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์

จากที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี เพื่อเป็นแนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุได้อย่างแท้จริง

คำถามในการวิจัย

แนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นควรเป็นอย่างไร?

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ดำเนินการในองค์ประกอบจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ. โคกสำโรง จ.ลพบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ. โคกสำโรง จ.ลพบุรี

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกต อำเภอกอกสำโรง จังหวัดลพบุรี นี้ ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการศึกษาหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการตนเอง
2. แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. แนวคิดเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและโครงการพัฒนาท้องถิ่น
5. ระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล
6. ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกต อำเภอกอกสำโรง จังหวัดลพบุรี
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการศึกษา

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ปัญหาและอุปสรรค

องค์ประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1. ด้านโครงสร้างการจัดบุคลากรและการบริหารจัดการ
2. ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม
3. การจัดสรรงบประมาณ
4. ด้านวิชาการและเครื่องมือในการจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่น
5. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน

ความต้องการและแนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1. การจัดลำดับขั้นที่มีลักษณะเป็นโครงข่ายความสัมพันธ์ ไม่ใช่แบบสั่งการ
2. ความยืดหยุ่นและปรับตัว
3. ระบบการควบคุมจำกัด
4. องค์ความรู้ที่มีในองค์กร
5. ร่วมวางแผนและตั้งเป้าหมายในการจัดการตนเอง
6. สนับสนุนข้อมูลและพัฒนาทักษะที่จำเป็น
7. ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
8. วางแผนในการติดตามผลการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Method) โดยมีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย

1.1 องค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 20 คน

1.2 ตัวแทนประชาชนหมู่บ้านละ 5 คน (10 หมู่บ้าน) รวมทั้งสิ้น 50 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นการสำรวจ ตอนที่ 2 สภาพการณ์ดำเนินการในองค์ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ. โคกสำโรง จ.ลพบุรี ตอนที่ 3 ความต้องการ แนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ.โคกสำโรง จ.ลพบุรี ตอนที่ 4 แนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ.โคกสำโรง จ.ลพบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ในการศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็นนักวิชาการ และมีประสบการณ์ เพื่อพิจารณาความครอบคลุมและความเหมาะสมของคำถามจากอาจารย์ทั้ง 3 ท่าน แล้วดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม

1) ผู้ศึกษาทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตลพบุรี ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ. โคกสำโรง จ.ลพบุรี เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่

2) ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ กับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการแจกแบบสอบถามนี้จะแยกเป็น 2 ช่องทาง ได้แก่ 1) การให้ตอบแบบสอบถามทาง google form 2) การตอบแบบสอบถามปกติ ซึ่งจะขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถามเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

3) ผู้ศึกษารวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูล เมื่อพบว่าแบบสอบถามทุกฉบับสมบูรณ์ นำแบบสอบถามไปคิดคะแนนโดยแปลงข้อมูลที่เป็นคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 การสนทนากลุ่ม

1) การสนทนากลุ่มจะจัดขึ้นในวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2563 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ เวลา 9.00 – 12.00 น. รวมเป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมง โดยดำเนินการเชิญคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ (องค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น) จำนวน 20 คน

2) ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค กระบวนการ และความต้องการแนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ. โศภนบุรี จ.ลพบุรี

3) เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

4) สรุปแนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ. โศภนบุรี จ.ลพบุรี นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มสรุปผลและเขียนเป็นรายงาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณนั้น ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงนำมาลงรหัสตามคู่มือลงรหัสโดยการลงรหัส ส่วนข้อมูลคำถามปลายเปิดแต่ละข้อ จะรวบรวมและจัดหมวดหมู่สำหรับการนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ต่อไป เมื่อลงรหัสเรียบร้อยแล้วจึงบันทึกข้อมูลเข้าคอมพิวเตอร์ และทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดย **ค่าความถี่** และ**ค่าร้อยละ** รวมทั้งใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาสาระ ที่เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอรรถาธิบาย และพรรณนาความ นำเสนอผลการศึกษาเป็นความเรียง

เมื่อทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม (การสนทนากลุ่ม) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาจะใช้จะใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากปรากฏการณ์ในพื้นที่ และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบกับการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสังเกต (Observation) มาประมวลผลเข้าด้วยกันและนำเสนอรายงานการศึกษาในรูปแบบการพรรณนา โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาในแต่ละครั้งมาทำการแบบเป็นหมวดหมู่แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์และความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้แต่ละประเด็น โดยการบรรยายอธิบายและสรุปเชิงวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การศึกษาจากข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม หรือวิธีการตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive Approach)

ผลการวิจัย

วิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ.โศภนบุรี จ.ลพบุรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์มีดังนี้

1. สภาพการณ์ดำเนินการในองค์ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ.โศภนบุรี จ.ลพบุรี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สภาพการณ์ดำเนินการในองค์ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ.โศภนบุรี จ.ลพบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จะได้ดังนี้ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม, ด้านการจัดสรรงบประมาณ, ด้านวิชาการและเครื่องมือในการจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่น, ด้านโครงสร้างการจัดบุคลากรและการบริหารจัดการ, ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ตามลำดับ

สภาพการณ์ดำเนินการในองค์ประกอบ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x} (ค่าเฉลี่ย)	S.D.	แปลผล
(1) ด้านโครงสร้างการจัดบุคลากรและการบริหารจัดการ	3.34	0.471	ปานกลาง
(2) ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม	3.76	0.601	เห็นด้วย
(3) ด้านการจัดสรรงบประมาณ	3.73	0.639	เห็นด้วย
(4) ด้านวิชาการและเครื่องมือในการจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่น	3.50	0.460	เห็นด้วย
(5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน	3.25	0.424	ปานกลาง
รวม	3.518	0.381	ปานกลาง

2. แนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกต อ.โคกสำโรง จ.ลพบุรี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาจากระดับความเห็นด้วยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ให้มีตัวแทนประชาคมเพื่อจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่น ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาของแต่ละชุมชน โดยแต่ละชุมชนสรุปปัญหาความต้องการในพื้นที่ เพื่อเสนอเรื่องผ่านตัวแทนประชาคมนำไปจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่น ภายในห้วงเวลาที่จำกัดโดยคำนึงถึงความเหมาะสม การจัดลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นให้เหมาะสม โดยจัดให้มีตัวแทนประชาคมเพื่อติดตามแผนการดำเนินงานและประเมินผลโครงการพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละชุมชน อนาคต อดหนุนงบประมาณให้ชุมชนได้มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการแก้ไขปัญหาความต้องการของชุมชน ร้อยละ ให้ชุมชนเสนอโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยส่งต่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาและเสนอต่อสภาท้องถิ่น เพื่อจัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีของท้องถิ่น ตามลำดับความสำคัญปัญหาของแต่ละชุมชน ชุมชนจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยคำนึงถึงสถานะทางการเงินของท้องถิ่น พร้อมทั้งลำดับความต้องการ ประกอบกับปัญหาความสำคัญในแต่ละพื้นที่ โดยร่วมกันจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนเอง ซึ่งจากการสนทนากลุ่มเป้าหมาย ได้รายละเอียดดังนี้ การแต่งตั้งตัวแทนประชาคมของชุมชน โดยให้มีตัวแทนประชาคมเพื่อจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่น ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาของแต่ละชุมชน นั้น ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยในแนวคิดนี้ เนื่องจากในปัจจุบันการแต่งตั้งตัวแทนประชาคมในบางชุมชนไม่ได้มีการให้ความสำคัญเท่าที่ควร ทำให้การจัดทำโครงการเกิดผลกระทบตามมาคือ การดำเนินโครงการไม่สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน การรวบรวมปัญหาความต้องการในพื้นที่ โดยแต่ละชุมชนสรุปปัญหาความต้องการในพื้นที่ เพื่อเสนอเรื่องผ่านตัวแทนประชาคมนำไปจัดทำโครงการ

พัฒนาท้องถิ่น ภายในห้วงเวลาที่จำกัดโดยคำนึงถึงความเหมาะสม การจัดลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็น ให้เหมาะสม นั้น ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยในแนวคิดนี้ สภาพการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบัน ประกอบกับการจัดบุคลากรเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่สอดคล้องกับพื้นที่ โดยปัญหาความต้องการของพื้นที่จำนวนมาก และการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีขั้นตอนและรายละเอียดในโครงการจำนวนมาก ทำให้การรวบรวมปัญหาอาจเกิดข้อผิดพลาดขึ้นได้ ดังนั้น การที่ชุมชนมีการจัดการตนเองเพื่อเสนอโครงการแก้ไขปัญหาความต้องการของชุมชนเอง ทำให้ อบต. หรือองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สามารถดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือโครงการพัฒนาท้องถิ่น โดยชุมชนจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยคำนึงถึงสถานะทางการเงินของท้องถิ่น พร้อมทั้งลำดับความต้องการ ประกอบกับปัญหาความสำคัญในแต่ละพื้นที่ โดยร่วมกันจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนเอง นั้น ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากในการสนทนากลุ่ม มีการให้ข้อมูลในลักษณะที่มีความเห็นแตกต่างจากแนวทางประเด็นในข้างต้น โดยข้อมูลที่ได้เห็นว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือโครงการพัฒนาท้องถิ่น โดยชุมชนจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยคำนึงถึงสถานะทางการเงินของท้องถิ่น นั้น ควรมีการดำเนินการโดยให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ได้ร่วมกันเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าวด้วย เนื่องจากการบริหารงบประมาณของท้องถิ่น นั้น ไม่สามารถคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างฉุกเฉินในอนาคตได้ ซึ่งการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นต้องมีการบรรจุโครงการพัฒนาท้องถิ่นในแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ได้มากที่สุด เพื่อให้การจัดทำงบประมาณของ อบต. มีความยืดหยุ่น สามารถดำเนินการได้อย่างทันที แต่ถ้าการจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นโดยคำนึงถึงสถานะทางการเงินของท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว อาจทำให้โครงการพัฒนาที่อยู่ในแผนมีจำนวนน้อยจนเกินไป ทำให้ต้องมีการเพิ่มเติมแผนพัฒนาท้องถิ่นเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจติดขัดเรื่องระยะเวลาการดำเนินการจัดทำงบประมาณตามระเบียบฯ ทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นไปได้อย่างเชื่องช้า ไม่รวดเร็ว การนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ โดยให้ชุมชนเสนอโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยส่งต่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาและเสนอต่อสภาท้องถิ่น เพื่อจัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีของท้องถิ่น ตามลำดับความสำคัญของปัญหาของแต่ละชุมชน นั้น ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ซึ่งในแต่ละปีของการจัดทำงบประมาณรายจ่าย จะมีห้วงเวลาที่กำหนดไว้อยู่ โดย อบต. จะดำเนินการสำรวจปัญหาความต้องการและโครงการที่จะดำเนินการในถัดไป ช่วงเดือน พฤษภาคม ถึงเดือน กรกฎาคม ของทุกปี เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่น (นายก อบต.) ส่งให้สภาท้องถิ่นจัดทำวาระการประชุมสภาท้องถิ่น และมีการประชุมสภาท้องถิ่นเพื่อจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีวาระที่ 1 ภายใน 15 ส.ค. ของทุกปี ในทางปฏิบัติในช่วงเวลาดังกล่าวเจ้าหน้าที่ อบต. ในส่วนราชการต่างๆจะดำเนินการรวบรวมโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น เสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่นอยู่แล้ว ทำให้การที่ชุมชนจะเสนอโครงการอาจเกิดความเห็นไม่ตรงกันได้ ซึ่งจากผลการสำรวจความคิดเห็น จะพบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยหนึ่งราย โดยส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดเห็นด้วยในแนวทางการให้ชุมชนเสนอโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยส่งต่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาและเสนอต่อสภาท้องถิ่น เหตุผลก็เพราะว่า การที่ชุมชนเสนอโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วยชุมชนเอง จะทำให้หน่วยงานจัดทำงบประมาณรายจ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำเนิน

โครงการได้อย่างตรงตามความต้องการของชุมชน การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือโครงการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้มีตัวแทนประชาคมเพื่อติดตามแผนการดำเนินงานและประเมินผลโครงการพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละชุมชน นั้น ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นนับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เนื่องจากโครงการที่ดำเนินการไปแล้ว จะบรรลุวัตถุประสงค์มากเพียงใด ต้องมีการประเมินผลโครงการนั้นๆ การให้มีตัวแทนประชาคมเพื่อติดตามแผนการดำเนินงานและประเมินผลโครงการพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละชุมชน ก็เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมกับการดำเนินงานและร่วมนำเสนอความคิดเห็นต่างๆ เพื่อจัดทำเป็นรายงานเสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาสั่งการตาม การให้มีตัวแทนประชาคมนั้น ส่วนหนึ่งก็เพื่อทำให้การบริหารงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเนื่องจากประชาชนในชุมชนหลายๆคน ไม่มีเวลามากพอ ในการติดตามประเมินผลโครงการเพราะเนื่องจากต้องทำมาหากิน ประกอบอาชีพในชีวิตประจำวัน ทำให้ในที่ประชุมประชาคม ต้องหาตัวแทนประชาคมตามจำนวนที่เหมาะสม ในการติดตามโครงการที่ดำเนินการในพื้นที่ของชุมชนนั้นๆ ซึ่งแต่ละชุมชนก็มีบริบทที่แตกต่างกันออกไป ทำให้การหาตัวแทนประชาคม มีความสำคัญอย่างมากในการนี้ การส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาในชุมชน โดยให้ อบต. อุดหนุนงบประมาณให้ชุมชนได้มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการแก้ไขปัญหาความต้องการของชุมชน นั้น ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ในประเด็นนี้งบประมาณถือว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินงานต่างๆ ทำให้การจะอุดหนุนงบประมาณเพื่อให้ชุมชนได้บริหารจัดการนั้น จะต้องมีระบบการควบคุมจำกัดหรือ ฎ ระเบียบ ที่มาบังคับในการจัดกิจกรรมดังกล่าวของชุมชน โดยปกติ อบต. จะดำเนินกิจกรรมดังกล่าวเป็นประจำอยู่แล้ว แต่อาจไม่ได้ครอบคลุมตามสถานที่ชุมชนทั้งหมด ทำให้การที่ชุมชนได้มีการจัดกิจกรรมด้วยชุมชนเอง มีความสำคัญอย่างมาก อาทิเช่น กิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ประชาชนในชุมชน ตระหนักรู้ในเรื่องของการจัดการตนเอง รู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของชุมชน ทำให้ตนเองกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งการพัฒนาจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยถ้าไม่มีความ “เข้าใจ” “เข้าถึง” เข้าใจในที่นี้คือประชาชนในชุมชนต้องเข้าใจปัญหาของชุมชนในปัจจุบัน และเจ้าหน้าที่ต้องเข้าใจความต้องการของชุมชน เพื่อสนับสนุนในด้านต่างๆของชุมชน (“เข้าถึง”) จึงจะเกิดเป็นการแก้ไขปัญหาความต้องการ (“พัฒนา”) ดังนั้น การส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาในชุมชน จึงเป็นประเด็นหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการณ์ดำเนินการในองค์ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกต อ. โคกสำโรง จ.ลพบุรี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สภาพการณ์ดำเนินการในองค์ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกต อ.โคกสำโรง

จ.ลพบุรี ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนและด้านโครงสร้างการ จัดบุคลากรและการบริหารจัดการ มีระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ โดยปัญหาที่ พบคือ การแต่งตั้งตัวแทนประชาคมเพื่อจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นหรือแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่สอดคล้องกับ ปัญหาของชุมชน รวมถึงการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนในพื้นที่มีน้อยครั้ง ทำให้ประชาชนในชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมและบทบาทในการประชุม คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเท่าที่ควร จากผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับ อรษา อินเดิม (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบางดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา” พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีระดับความ คิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ด้านปัญหาที่เกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคอยู่ใน ระดับปานกลาง โดยปัญหาประชาชนในพื้นที่ไม่ค่อยให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อ ปัญหาและอุปสรรค อยู่ในระดับปานกลาง โดยองค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่สามารถจัดสรรงบประมาณ ให้กับโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้อย่างเพียงพอ ทิพวรรณ กุศล (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลคลองกิว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนมีความคิดเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีปัญหาในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านปัญหาที่เกิด ขึ้นกับสภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน ประชาชนมีความคิดเห็นว่า ปัญหาประชาชนในพื้นที่ไม่ค่อยให้ ความสำคัญกับการเข้าร่วมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และด้านปัญหาเกี่ยวกับการบริหารและ การจัดการ ประชาชนมีความคิดเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่สามารถจัดสรรงบประมาณให้กับ โครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเพียงพอ สรุปลงจากการศึกษาสภาพการณ์ดำเนินการในกระบวนการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดสรรงบประมาณ รวมถึง การการแต่งตั้งตัวแทนประชาคมเพื่อจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นหรือแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดให้มีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนในพื้นที่ มีความ เกี่ยวข้องกันในทางปฏิบัติ เนื่องจากการจะดำเนินโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการของคนในชุมชน ต้อง มีการประชาคมร่วมกันเพื่อวางแผน เพื่อหาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันจนตกผลึกและได้ข้อสรุป ซึ่งเมื่อได้ข้อสรุป แล้วต้องนำมาบรรจุหรือใส่ไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดทำ งบประมาณในแต่ละปี ก็ต้องนำโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น มาสู่การปฏิบัติและติดตามประเมินผล โครงการหรือแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

2. แนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ. โคกสำโรง จ.ลพบุรี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเกตุ อ.โคกสำโรง จ.ลพบุรี มีดังนี้

2.2.1 การแต่งตั้งตัวแทนประชาคมของชุมชน โดยให้มีตัวแทนประชาคมเพื่อจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นหรือแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาของแต่ละชุมชน นั้น ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับคำกล่าวของ โกวิทช์ พวงงาม และคณะ. (2550. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ) การให้ตัวแทนกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่งตั้งตัวแทนกลุ่มประชาชนหรือตัวแทนประชาคมมาร่วมเป็นกรรมการ ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ให้ประชาชน กลุ่ม องค์กรชุมชนได้มีโอกาสเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการฯ ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิเช่น คณะกรรมการแผนพัฒนาฯ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาฯ คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างและตรวจรับงานจ้าง ซึ่งเห็นว่าคณะกรรมการเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกแห่งต้องจัดทำให้เป็นไปตามระเบียบฯ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในทางปฏิบัติ ควรสนับสนุนหน่วยงานที่ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้มีการคัดเลือกหรือสรรหาตัวแทนประชาคมเพื่อจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นหรือแผนพัฒนาท้องถิ่นตามความเหมาะสมของคนในชุมชน ซึ่งหน่วยงานส่วนกลางหรือผู้กำกับดูแล จะต้องให้ความร่วมมือและช่วยกันสนับสนุน

2.2.2 การรวบรวมปัญหาความต้องการในพื้นที่ โดยแต่ละชุมชนสรุปปัญหาความต้องการในพื้นที่ เพื่อเสนอเรื่องผ่านตัวแทนประชาคมนำไปจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่น ภายในห้วงเวลาที่จำกัดโดยคำนึงถึงความเหมาะสม การจัดลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นให้เหมาะสม นั้น ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับคำกล่าวของ อติสรณ์ ชัดสีใส (2551, หน้า 80) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่พบว่า ประชาชนไม่มีเวลาที่จะเข้ามีส่วนร่วมจัดทำแผนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้จะต้องมีตัวแทนประชาคมเพื่อรวบรวมปัญหาความต้องการในพื้นที่ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในทางปฏิบัติ การเสนอปัญหาความต้องการของคนในชุมชนจะมีสมาชิกสภาท้องถิ่นของแต่ละเขต ทำหน้าที่เสนอปัญหาความต้องการอยู่แล้ว ประกอบกับการที่ประชาชนไม่มีเวลามากพอที่จะมาเข้าร่วมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้ ซึ่งการที่ชุมชนจะดำเนินการเสนอปัญหาด้วยตนเอง จำเป็นจะต้องมีตัวแทนประชาคม ทำหน้าที่ประสานงานและนำโครงการพัฒนาท้องถิ่นท้องถิ่นของชุมชนไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่นตามระเบียบ กฎหมายต่อไป

2.2.3 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือโครงการพัฒนาท้องถิ่น โดยชุมชนจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยคำนึงถึงสถานะทางการเงินของท้องถิ่น พร้อมทั้งลำดับความต้องการ ประกอบกับปัญหาความสำคัญในแต่ละพื้นที่ โดยร่วมกันจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนเอง นั้น ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับคำกล่าวของ พิมลพร ชีวะโรจน์ (2555 หน้า 93-96)

เรื่อง การบริหารงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลสีสุก อำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การบริหารงบประมาณรายจ่ายด้านการจัดหางบประมาณ ควรชี้แจงนโยบายรายละเอียดก่อนการจัดหางบประมาณรายจ่ายให้ประชาชนทราบ และให้ความสำคัญในการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการหรือแผนงาน/โครงการ โดยการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบการอนุมัติงบประมาณ ควรส่งเสริมให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองและส่งเสริมการฝึกอบรมด้านงบประมาณและการบริหารงบประมาณควรส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำโครงการและใช้จ่ายงบประมาณตระหนักถึงความมีวินัยด้านการเงินการคลัง ควรสร้างระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลจากทุกภาคส่วนโดยประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลแผนงานในการใช้จ่ายงบประมาณให้มากขึ้น และยังสอดคล้องกับ โชชิตา นาคทองคำ (2553) ที่ศึกษาพบว่า ปัญหาคือจำนวนโครงการตามแผนพัฒนาสามปีนั้นมีมากเกินไปกว่างบประมาณและปัญหาที่เกิดจากกระบวนการในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีซึ่งประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ สำหรับปัญหาในการนำแผนพัฒนาสามปีไปสู่การปฏิบัติมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ วิเชียร ใจกันเงิน (2553) ที่ศึกษาพบว่าปัญหาและความต้องการที่จะนำไปบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้ทันที ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในทางปฏิบัติ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือโครงการพัฒนาท้องถิ่น จะนำไปสู่การปฏิบัติไม่ได้ ถ้าไม่มีงบประมาณ ซึ่งงบประมาณนั้นมีจำกัด เพราะฉะนั้น การที่ชุมชนจะดำเนินการจัดการตนเองเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จะต้องมีข้อมูลและได้รับสนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณของท้องถิ่นจากหน่วยงานท้องถิ่น (อปท.) เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและเสนอโครงการตามความเหมาะสมของงบประมาณต่อไป

2.2.4 การนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ โดยให้ชุมชนเสนอโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยส่งต่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาและเสนอต่อสภาท้องถิ่น เพื่อจัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีของท้องถิ่น ตามลำดับความสำคัญปัญหาของแต่ละชุมชน นั้น ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับคำกล่าวของทศพรทิพย์ ช่วยเจริญ (2552) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปปฏิบัติ โดยปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์กรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับปัจจัยด้านงบประมาณ อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ อารมณ เกตุแก้ว (2553) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการวางแผนพัฒนาและการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีมีปัจจัยต่างๆ ดังนี้ โครงสร้างองค์กร บุคลากรงบประมาณ เครื่องมือและอุปกรณ์ การกำหนดวัตถุประสงค์โครงการ การมอบหมายงาน การประสานงานกับหน่วยงานอื่น รายงานติดตามและประเมินผล กำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงาน และการส่งเสริมเวทีประชาคมท้องถิ่น เมื่อมาเปรียบเทียบกับตัวแบบกระบวนการ (Process Model) จะเป็นการพิจารณาปัญหา พิจารณาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นและการนำไปปฏิบัติในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การให้ชุมชนเสนอโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยส่งต่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาและเสนอต่อสภาท้องถิ่นนั้น จะต้องให้ผู้บริหารประกาศผลการพิจารณาโครงการที่ชุมชนได้เสนอโครงการเข้ามา ทั้งนี้ก็เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบว่าโครงการใดของตน ได้เข้าวาระที่ประชุมสภาท้องถิ่นเพื่อจัดทำเป็นงบประมาณอย่างไรบ้าง โดยผู้บริหารท้องถิ่น (นายก อบต.) ในกรณีที่เห็นว่ยังไม่สามารถดำเนินการเข้าวาระที่ประชุมสภาท้องถิ่นได้ จะต้องชี้แจงเหตุผลความจำเป็นต่อชุมชนนั้นๆด้วย

2.2.5 การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือโครงการพัฒนาท้องถิ่น

โดยให้มีตัวแทนประชาคมเพื่อติดตามแผนการดำเนินงานและประเมินผลโครงการพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละชุมชน นั้น ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับคำกล่าวของ วีรวัฒน์ สายยศ. การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลตะโกตาพิ อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ (2557) ควรสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนของการสำรวจความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวม ผู้ตอบแบบสำรวจควรมีความทั่วถึงและครอบคลุม ไม่ยึดกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด คณะกรรมการติดตามและประเมินผลขององค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประชุมสรุปผลการติดตามและประเมินผล พร้อมทั้งรายงานการติดตามและประเมินผลที่เกิดขึ้นจริง และนำเสนอข้อเสนอนั้นในการปรับปรุงแก้ไขต่อผู้บริหาร ผู้บริหารนำรายงานการติดตามและประเมินผลพร้อมทั้งข้อเสนอนั้น มาทบทวน และเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อหารือแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและรายงานผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลควรปิดประกาศและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง

2.2.6 การส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาใน

ชุมชน โดยให้ อบต. อุดหนุนงบประมาณให้ชุมชนได้มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการแก้ไขปัญหาความต้องการของชุมชน นั้น ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับคำกล่าวของ (ประทีป จันทรสิงห์, 2549) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพองค์กรเพราะเมื่อบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้ว จะไม่ค่อยเกิดการต่อต้านเกี่ยวกับแนวคิดและการดำเนินงาน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้ง และทำให้บุคคลได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายและการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เกิดความมุ่งมั่นในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร ซึ่งบุคลากรจะรู้สึกพึงพอใจในผลงานที่เกิดขึ้นและเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับองค์กร ประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในการจัดการตนเองของชุมชนนั้น ชุมชนจะต้องดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วยชุมชนเอง จะต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ความต้องการในชุมชน สิ่งสำคัญคือ จะต้องได้รับการอบรม เรียนรู้ในกระบวนการต่างๆ รวมถึงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเรื่องดังกล่าวจะต้องใช้งบประมาณสนับสนุนเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ อบต. จะต้องมีการอุดหนุนงบประมาณให้เหมาะสมและเพียงพอจำนวนชุมชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งนี้ ชุมชนควรมีการจัดส่งแผนการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม และประมาณการค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อให้ อบต. พิจารณาสรุปยอดเพื่อทำการอุดหนุนงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมดังกล่าวต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีการประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ชุมชน หรือคณะกรรมการบริหารกลุ่มกิจกรรมต่างๆในชุมชน อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดย

การมีส่วนร่วมของชุมชน และมีการเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้การจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.2 การจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรมีการประชาสัมพันธ์หรือประกาศเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการพัฒนาท้องถิ่นชุมชนให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเท่าเทียมกัน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือโครงการพัฒนาท้องถิ่น

1.3 พิจารณาปรับปรุงแก้ไขการบริหารเพื่อการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการปรับปรุงจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์เทคโนโลยี และอุปกรณ์สำนักงานทันสมัยให้บริการแก่ประชาชน โดยเฉพาะระบบอุปกรณ์สารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงกับระบบส่วนกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการร่วมกันกำหนดกระบวนการในการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในชุมชน

1.4 การจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นให้มากกว่านี้ เพื่อจะได้ทราบว่าแท้จริงแล้วประชาชนต้องการอะไร

1.5 ผู้บริหาร อบต. ร่วมกับประชาคมของชุมชน ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาจากกิจกรรมที่ปฏิบัติในโครงการพัฒนาท้องถิ่นที่ปฏิบัติ ตลอดจนข้อร้องเรียนต่างๆ ของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับความไม่โปร่งใส เพื่อนำมาพิจารณาปรับวิธีการบริหารจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบข้อเท็จจริงอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ชุมชนนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการตนเองของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 อบต. สนับสนุนให้มีตัวแทนประชาคมเพื่อจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่น ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาของแต่ละชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการตนเองของชุมชนในการเสนอโครงการพัฒนาท้องถิ่น

2.3 ชุมชนสรุปปัญหาความต้องการในพื้นที่ เพื่อเสนอเรื่องผ่านตัวแทนประชาคมนำไปจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่น ภายในห้วงเวลาที่จำกัดโดยคำนึงถึงความเหมาะสม การจัดลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นให้เหมาะสม

2.4 ชุมชนจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยคำนึงถึงสถานะทางการเงินของท้องถิ่น พร้อมทั้งลำดับความต้องการ ประกอบกับปัญหาความสำคัญในแต่ละพื้นที่ โดยร่วมกันจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนเอง

2.5 ชุมชนเสนอโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยส่งต่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาและเสนอต่อสภาท้องถิ่น เพื่อจัดทำเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีของท้องถิ่น ตามลำดับความสำคัญปัญหาของแต่ละชุมชน

2.6 อบต. สนับสนุนให้ชุมชนมีตัวแทนประชาคมเพื่อติดตามแผนการดำเนินงานและประเมินผลโครงการพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละชุมชน

2.7 อบต. อุุดหนุนงบประมาณให้ชุมชนได้มีการจัดกิจกรรมการจัดการตนเองของชุมชนเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการแก้ไขปัญหาความต้องการของชุมชน

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

3.1 รูปแบบการจัดธรรมนูญของชุมชนในการจัดการตนเองของชุมชนในการเสนอโครงการพัฒนาท้องถิ่นหรือแผนพัฒนาท้องถิ่น

3.1 การจัดการตนเองของคนในชุมชนกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการของคนในชุมชน

3.2 แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นกับการแก้ไขปัญหาความต้องการของชุมชน

3.3 กระบวนการจัดการตนเองของชุมชนในการเสนอปัญหาความต้องการ

3.4 การนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติของชุมชน

3.5 แนวทางการจัดการตนเองของชุมชนในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2548) คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กฤษฎาภรณ์ ยูงทอง. (2555). รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางัว อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางัว. เพชรบูรณ์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

โกวิท พวงงาม. (2553). การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: บพิธ การพิมพ์.

โกวิท พวงงาม. (2553). การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์. คณะกรรมการชุมชนวิถีพุทธคลองแดน. (มปป) กฎระเบียบสำหรับผู้ประกอบกิจการร้านค้าผู้ประกอบการกิจการโฮมสเตย์. สงขลา: ผู้แต่ง.

คณะกรรมการดำเนินการตลาดริมน้ำคลองแดน, (2552) คู่มือชุมชนคลองแดน สงขลา: ผู้แต่ง.โครงการสุขภาพคนไทย. (2557). ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองสู่การปฏิรูปประเทศจากฐานราก.

สิทธิ์ธัญญ์ วารุณสหรัชมณ. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลตลาดจินดา อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พรณิฉัย นิตโรจน์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีการจัดทาแผนชุมชนพึ่งตนเองเขตวังทองหลาง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

พัฒน์ บุญรัตน์. (2549) การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน กรุงเทพฯ เลิศและลิพเพลส.

ไพศาล ช่วงฉ่ำ. (2553). เรื่องเล่าทางดงหลวง กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.

วิชชุดา เขียวเกตุ. (2559). การจัดการตนเองของตลาดชุมชน กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิริพร ศรีอำดี. (2559). การนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลบางเตือ อำเภอมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี : กรณีศึกษาด้านระบบสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการ และโครงสร้างพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (มหาชน) (2554) : ปฏิรูปประเทศไทยให้ท้องถิ่นจัดการตนเอง. กรุงเทพฯ: วิส คอมเซ็นเตอร์.

สุภาวดี เพชรชนะ. (2558). กระบวนการจัดการตนเองของชุมชนบ้านมั่นคงสวนพลู เขตสาทร กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุวดี ไกรสกุลและจุฑาภรณ์ คงรักษ์กวิน. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. ทุ่่นการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

โสภิตา ศรีนุ่น. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

อนุชิต โมพันดุง. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา

อรทัย พระทัต. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ เกาะรัตนโกสินทร์ กรณ์ศึกษา ชุมชนป้อมมหากาฬ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.